

Grozījumi Bibliotēku likumā

LATVIJAS AKADĒMISKO, SPECIĀLO UN PUBLISKO BIBLIOTĒKU DIREKTORU 2022.
GADA PAVASARA SANĀKSME

Ogres Centrālā bibliotēka, 2022.gada 26.maijā

Katrīna Kukaine, LNB Attīstības departamenta direktore

2017. gada 19. maija Eiropas Padomes Konvencijai par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar kultūras vērtībām.

Konvencijas mērķis ir:

- novērst un apkarot kultūras vērtību iznīcināšanu, bojāšanu un nelikumīgu tirdzniecību, nosakot kriminālatbildību par konkrētām darbībām;
- stiprināt noziedzības novēršanu un pasākumus krimināltiesību jomā attiecībā uz visiem noziedzīgajiem nodarījumiem pret kultūras vērtībām;
- veicināt sadarbību valstiskā un starptautiskā līmenī, apkarojot noziedzīgus nodarījumus, kas saistīti ar kultūras vērtībām.

Latvijā likums “Par Eiropas Padomes Konvenciju par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar kultūras vērtībām” stājās spēkā 2020. gada 1. decembrī.

Grozījumi Krimināllikumā

Atbildība par nelikumīgām darbībām ar tādām kultūras vērtībām kā muzeja krājuma priekšmets un **bibliotēku īpaši aizsargājama krājuma dokuments** līdz šim Krimināllikumā nebija noteikta.

Ar grozījumiem 229. pants tiek izteikts jaunā redakcijā, attiecībā uz noziedzīgā nodarījuma priekšmetu:

- tiek definēts termins “kultūras priekšmets”, kas ietver gan Latvijas Republikas vai citas valsts aizsargātu kultūras pieminekli, gan arī muzeja krājuma priekšmetu un **īpaši aizsargājama bibliotēku krājuma dokumentu**.
- attiecas ne tikai uz Latvijas Republikas, bet arī uz **citas valsts** aizsargātiem kultūras priekšmetiem.

Stājās spēkā 2021. gada 2. februārī

Grozījumi Kriminālikumā

- Kriminālikuma 229. pantā noteiktie sodi attiecas uz nelikumīgām darbībām ar objektiem, kas Latvijā ir
 - iekļauti Nacionālajā muzeju vai **Nacionālajā bibliotēku krājumā**,
 - valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā vai kam piemērots jaunatklāta kultūras pieminekļa statuss,
 - vai kas atrodas kādas citas valsts aizsardzībā.
- Kriminālikuma 229. pantā noteiktie sodi neattiecas uz privātpersonu vai juridisku personu objektiem un lietām, tostarp senām gleznām, mēbelēm, traukiem, grāmatām, monētām u. c.

Krimināllikuma 299. pants. Nelikumīgas darbības ar kultūras priekšmetiem

(1) Par kultūras priekšmeta, tas ir, Latvijas Republikas vai citas valsts aizsardzībā esoša kultūras pieminekļa, muzeja krājuma priekšmeta vai **īpaši aizsargājama bibliotēku krājuma dokumenta, nelikumīgu glabāšanu, pārvietošanu, pārsūtīšanu, atsavināšanu vai par tā nelikumīgu izvešanu ārpus Latvijas Republikas vai ieviešanu Latvijā, ja ar to radīts būtisks kaitējums, —**

- soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu.

(2) Par kultūras priekšmeta iznīcināšanu, bojāšanu vai apgānīšanu —

- soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu.

Citi grozījumi Krimināllikumā

Par arhīva dokumentiem:

277. pantā ir precizēts noziedzīgā nodarījuma priekšmets, proti, Latvijas Republikas vai citas valsts aizsargāts arhīva dokuments un **dokuments ar arhīvisko vērtību vai tos aizstājoša kopija.**

Grozījumi Bibliotēku likumā

- Bibliotēku likumā definēts, kas ir **īpaši aizsargājamie Nacionālā bibliotēku krājuma dokumenti**.
- Nacionālajā bibliotēku krājumā aizliegts iekļaut tādus iespieddarbus un citus dokumentus, kuri iegūti prettiesiskā ceļā.
- Likums nosaka rīcību ar īpaši aizsargājamiem Nacionālā bibliotēku krājuma dokumentiem.

Stājās spēkā 2022.gada 3.maijā

Attiecībā uz nacionālo bibliotēku krājumu

Papildināts 19. pantu ar 6.1 daļu šādā redakcijā:

Nacionālajā bibliotēku krājumā* aizliegts iekļaut tādus iespieddarbus un citus dokumentus, kuri iegūti prettiesiskā ceļā, tostarp nozagti citā valstī vai izvesti, pārkāpjot tās valsts tiesību aktus, kura klasificējusi, definējusi vai īpaši atzinusi tos par kultūras vērtību atbilstoši Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām.

Pirms iespieddarba vai cita dokumenta iekļaušanas Nacionālajā bibliotēku krājumā **bibliotēka pēc iespējas publiski pieejamos zagtu kultūras priekšmetu reģistros pārbauda**, vai šis iespieddarbs vai cits dokuments nav iegūts prettiesiskā ceļā.

*Nacionālais bibliotēku krājums ir visu akreditēto bibliotēku krājumu kopums, kas organizēts, ievērojot noteiktus principus, un ietverts vienotā iespieddarbu un citu dokumentu Nacionālajā kopkatalogā.

ID Objekta statuss Kategorija Datums no Datums līdz

ID	Kategorija	Veids	Nosaukums	Objekta statuss	Datums
192941	GLEZNAS, GRAFIKA UN IKONAS			ATRASTS/IZŅEMTS	14.01.2022
181741	GLEZNAS, GRAFIKA UN IKONAS		■VISSVĒTĀS JAUNAVAS PIENĒMUMS■ ■УСПЕИИЕ ПРЕСВЯТОЙ БОГОРОДИЦЫ■	MEKLĒŠANĀZUDIS	19.03.2020
155141	SPECIFISKIE KULTA PRIEKŠMETI	KRUSTS/KRUCIFIKSS		MEKLĒŠANĀZUDIS	13.02.2018
92251	PASTMARKĀS, ORDENI, NAUDAS ZĪMES, MONĒTAS, ZĪMOGI, U. C.		3.ŠĶIRAS LĀČPLĒŠA ORDENIS	MEKLĒŠANĀZUDIS	07.09.2014
92661	PASTMARKĀS, ORDENI, NAUDAS ZĪMES, MONĒTAS, ZĪMOGI, U. C.			MEKLĒŠANĀZUDIS	07.09.2014
92321	PASTMARKĀS, ORDENI, NAUDAS ZĪMES, MONĒTAS, ZĪMOGI, U. C.			MEKLĒŠANĀZUDIS	07.09.2014
92271	PASTMARKĀS, ORDENI, NAUDAS ZĪMES, MONĒTAS, ZĪMOGI, U. C.			MEKLĒŠANĀZUDIS	07.09.2014
92281	PASTMARKĀS, ORDENI, NAUDAS ZĪMES, MONĒTAS, ZĪMOGI, U. C.			MEKLĒŠANĀZUDIS	07.09.2014
92291	PASTMARKĀS, ORDENI, NAUDAS ZĪMES, MONĒTAS, ZĪMOGI, U. C.			MEKLĒŠANĀZUDIS	07.09.2014

https://web.ic.iem.gov.lv/ko_status/index.php

INTERPOL'S DATABASE OF STOLEN WORKS OF ART: A KEY TOOL

- 25 categories of objects are itemized
- 134 Countries contribute to the database
- More than 52,000 Works of art are recorded in the database
- 165,891 Number of searches in 2020
- Have access to the database: Auction houses, Art Dealers, General public, Police, Museums, Journalists, Universities
- UN Security Council Resolution 2347/2017, calls upon all member states to use and contribute to the INTERPOL Database of Stolen works of art.

December 2020

<https://www.interpol.int/Crimes/Cultural-heritage-crime/Stolen-Works-of-Art-Database>

<https://www.nkmp.gov.lv/lv/kulturas-prieksmetu-aprite>

Definīcija - Īpaši aizsargājami Nacionālā bibliotēku krājuma dokumenti

Jauns 19.prim pants.

Īpaši aizsargājami Nacionālā bibliotēku krājuma dokumenti ir šādi:

- seniespiedumi, kas izdoti latviešu valodā līdz 1855. gadam un citās valodās - līdz 1850. gadam,
- bibliotēku speciālo krājumu daļas līdz 1950. gadam (tostarp trimdas izdevumi),
- vienīgie eksemplāri (tostarp gan analogi, gan digitāli radītie rokraksti, fotogrāfijas, audiovizuālie materiāli, zīmējumi, skices, rasējumi, foto negatīvi, grafikas, nošizdevumi, kartogrāfiskie materiāli un citi izdevumi),
- arhīva eksemplāri (tostarp digitālie),
- eksemplāri ar unikāliem autogrāfiem un citiem manuāliem ierakstiem, unikāliem iesējumiem, ekslibriem un spiedogiem.

Rīcība ar īpaši aizsargājamiem Nacionālā bibliotēku krājuma dokumentiem

Jauns 19 second pants:

- (1) Aizliegts bojāt, iznīcināt, nelikumīgi pārvietot, tostarp pārsūtīt, īpaši aizsargājamus Nacionālā bibliotēku krājuma dokumentus.
- (2) Aizliegts atsavināt, kā arī iegādāties vai citādi iegūt īpašumā nelikumīgi iegūtus īpaši aizsargājamus Nacionālā bibliotēku krājuma dokumentus.
- (3) Īpaši aizsargājamu Nacionālā bibliotēku krājuma dokumentu drīkst atsavināt, ja par nodomu atsavināt īpašnieks ir paziņojis kompetentai valsts iestādei.
- (4) Latvijas Nacionālajai bibliotēkai ir pirmpirkuma tiesības attiecībā uz īpaši aizsargājamu Nacionālā bibliotēku krājuma dokumentu.
- (5) Aizliegts izvest ārpus Latvijas Republikas īpaši aizsargājamus Nacionālā bibliotēku krājuma dokumentus, ja nav saņemta kompetentas valsts iestādes atļauja. Īpaši aizsargājamus Nacionālā bibliotēku krājuma dokumentus ārpus Latvijas Republikas izvest pieļaujams tikai uz laiku eksponēšanas, restaurācijas, izpētes vai citā ar dokumentu saglabāšanu un popularizēšanu saistītā nolūkā.
- (6) Par nelikumīgā apritē nonākušū vai pazudušu īpaši aizsargājamu Nacionālā bibliotēku krājuma dokumentu tā glabātāja institūcija nekavējoties paziņo kompetentai valsts iestādei.

Citi grozījumi Bibliotēku likumā

Papildināts 27. pantu ar 1.1 un 1.2 daļu šādā redakcijā:

(11) Latvijas Bibliotēku padome sastāv no kultūras ministra uzaicinātiem speciālistiem, kuri pārstāv bibliotēkas, bibliotēku nozares nevalstiskās organizācijas un ar bibliotēku nozari saistītas valsts pārvaldes institūcijas. Padomes sastāvā ir 17 locekļi - četri valsts nozīmes bibliotēku pārstāvji, seši reģionu galveno bibliotēku pārstāvji, trīs bibliotēku nozares nevalstisko organizāciju pārstāvji, viens bibliotēku nozares izglītības iestādes pārstāvis, viens Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvis, viens ar bibliotēku nozari saistītas valsts pārvaldes institūcijas pārstāvis un viens Kultūras ministrijas pārstāvis.

(12) Latvijas Bibliotēku padomes sastāvu un nolikumu apstiprina kultūras ministrs. Latvijas Bibliotēku padomes sastāvu apstiprina uz trim gadiem.

"republikas pilsētas" aizstāj ar vārdu "valstspilsētas"

Paldies!

